

Міністерство освіти і науки України

Херсонський державний університет

І.В. Білоусенко

НАРОДНО-СЦЕНІЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Методичні вказівки і рекомендації до написання самостійної роботи для
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 024 Хореографія

Херсон 2024

УДК: [729.83:793.31]:378.091.321 (072)

Білоусенко І.В., Народно-сценічний танець. Методичні вказівки і рекомендації до написання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія.

Укладачка: Білоусенко І. В. – старша викладачка кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету.

Рецензенти: Тетяна Луговенко – кандидатка мистецтвознавства, доцентка кафедри хореографії Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв.

Олександр Пархоменко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

*Рекомендовано вченою радою Херсонського державного університету
(протокол № 14 від 27.03. 2024 р.)*

*В якості методичних вказівок і рекомендацій до написання самостійної
роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія, галузі знань 02 Культура і мистецтво.*

У методичних вказівках і рекомендаціях до написання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія галузі знань 02 Культура і мистецтво розглядаються теоретичні та методичні аспекти опанування та викладання хореографічної дисципліни «Народно-сценічний танець».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Реферат.....	5
1.1. Теми рефератів на кожний семестр навчання.....	6
1.2. Структура реферату.....	7
2. Зошит з методики виконання рухів.....	13
3. Зошит з розпису комбінацій за тактами.....	17
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Народно-сценічний танець» вивчається протягом терміну підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти майбутніх фахівців спеціальності 024 Хореографія, галузі знань 02 Культура і мистецтво. Навчальна дисципліна «Народно-сценічного танцю» вважається ключовою фаховою хореографічною дисципліною. Оволодіння матеріалом цієї дисципліни сприяє поліпшенню фізичної форми, підвищенню рівня танцювальної техніки та удосконаленню координації рухів.

Паралельно із розширенням технічних навичок танцівників відбувається освоєння особливостей стилістики конкретної національної хореографії та особливостей виконання. У перспективі це надає можливість стати універсально розвиненими артистами, творцями нових танцювальних композицій та кваліфікованими педагогами.

Сучасні інтерпретування народної музики та танців може мати різноманітні виявлення, але досвідчені фахівці повинні усвідомлювати, що основою їхньої творчості мають бути елементи народного танцю. Глибоке вивчення розділів та тем даної дисципліни сприятиме правильному освоєнню цих основ.

До того ж, володіння навичками виконання та викладання народно-сценічного танцю відкриє можливості для успішного викладання цієї дисципліни в різноманітних освітніх установах, таких як загальноосвітні школи, мистецько-орієнтовані навчальні заклади, позашкільні інституції, навчальні заклади культури, палаци культури, дитячі та юнацькі студії.

Матеріал дисципліни «Народно-сценічний танець» структуровано так, щоб здобувачі могли систематично освоювати теоретичні та практичні знання та навички у логічній послідовності.

Освітньою програмою «Народно-сценічний танець», окрім практичної частини заняття, передбачено самотійну роботу, яка полягає у

написані реферату, зошиту із методики виконання рухів та зошиту із розпису комбінацій за тактами.

Матеріали самостійної роботи входять до семестрової форми контролю, яка визначена навчальним планом. Якщо в кінці семестру формою контролю є залік, то здобувачі захищають реферат, а на практичних заняттях відбувається усне опитування з методики виконання рухів та перевіряються знання комбінацій. Коли формою контролю є іспит, тоді матеріали самостійної роботи здобувачів входять до екзаменаційних білетів. Кожен вид самостійної роботи має свій зміст.

1. Реферат

Реферат – наукова робота здобувачів, що містить детальний огляд запропонованої теми, проблеми, поняття.

Реферат у закладах вищої освіти пропонується до виконання здобувачам у якості самостійної роботи для відпрацювання навичок збору, аналізу, синтезу, упорядкування та укладання великої кількості інформації. Крім того, працюючи над рефератом, студентська спільнота опановує науковий стиль, що знадобиться їм пізніше у науково-дослідній діяльності.

У рефераті, на відміну від повноцінної наукової роботи, не має бути наукової новизни. Реферат – це огляд та компіляція вже наявних джерел, знань наукових та мистецьких висновків, критик інших дослідників і митців. Тому, цей формат можна вважати тренуванням викладення наукової думки та вміння її формувати та систематизувати.

Усі реферати мають однакову структуру. У них наявні структурні розділи: «Вступ», «Основна частина», «Висновки». Важливо пам'ятати, що вступ і висновки мусять містити не більше 10–15 % від загального обсягу реферативної роботи. А загальний рекомендований обсяг реферату – 10-20 сторінок.

У кожному рефераті мають бути наявні формальні підрозділи: «Титульний лист», «Зміст» або «План реферату» та «Список використаних джерел».

За потреби до реферату прикладаються також «Додатки» [9].

1.1. Теми рефератів на кожний семестр навчання

1. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва країн Балтії: Латвія, Литва, Естонія – другий семестр.
2. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва регіону України Слобожанщини – третій семестр.
3. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Молдови – четвертий семестр.
4. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Польщі – п'ятий семестр.
5. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Угорщини – шостий семестр.
6. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Італії – сьомий семестр.
7. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Іспанії – восьмий семестр.
8. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва Мексики – восьмий семестр.
9. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва ромів – восьмий семестр.

1.2. Структура реферату

Оформлення реферативної роботи починається із формальних підрозділів:

1. Титульний лист

Містить інформацію про навчальний заклад, дисципліну, тему, автора та наукового керівника роботи, а також місто та рік написання роботи.

2. Вступ

У вступі здобувач викладає актуальність теми, називає попередніх дослідників теми та визначає, які цілі та завдання стоять перед цією роботою. Автор також коротко описує структуру та зміст своєї роботи.

3. Зміст

У розділі «Зміст» міститься уся інформація про наповнення реферату із вказанням сторінок. Важливо пам'ятати, що розділ «Зміст» додають переважно у ті роботи, що мають понад 2 розділи [9].

Приклад:

ЗМІСТ

ВСТУП

1. Географічне положення країни.....	ст.
2. Звичай та обряди народу.....	ст.
3. Традиційні музичні інструменти (або відомі композитори і композиції).....	ст.
4. Національні танці країни.....	ст.
5. Національний костюм (за регіональним аспектом).....	ст.
6. Професійні, національні або відомі хореографічні колективи ХХ – ХХІ століття.....	ст.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Будь-яку тему реферату необхідно писати за таким змістом:

1. Географічне положення країни.

В цьому пункті необхідно висвітлити географічне положення країни: особливості ландшафту, межування із іншими країнами, погодні особливості країни та інше (всі ці аспекти мають вплив на хореографічну культуру, костюм, звичаї, обряди та ін.).

2. Звичаї та обряди народу (за потреби в регіональному аспекті).

Звичай представляє собою вираження традицій, усталених у громадському житті певного народу, суспільної групи або колективу. Це визнаний порядок і правила, які існують протягом тривалого часу і пов'язані з відзначенням різних подій, свят тощо. Звичаї включають в себе виконання певних дій і використання відповідних атрибутів та предметів [5]. Звичаї в рамках групи людей представляють собою періодичні та соціальні дії, які виявляються у вигляді стійких та високо ритуалізованих виразів. На відміну від ритуалів, обрядів та культів, звичаї в меншій мірі мають символічне значення в контексті «вищої мети», але багато із них виникають із культових практик у процесі культурних змін. У науковій літературі терміни «традиція», «звичай» і «обряд» часто використовуються як синоніми, хоча їх межі не завжди чіткі. Деякі автори розглядають їх як взаємозамінні, інші ж розрізняють звичаї, ритуали та обряди як складові елементи традиції [3].

Звичай є ключовим механізмом управління поведінкою та діяльністю людей. Це історично обумовлений набір неписаних шаблонів, норм і правил, які стають звичкою через повторення впродовж тривалого періоду у житті конкретної спільноти. Звичай використовується для включення людей у соціальний і культурний досвід і передачі його від покоління до покоління. Він регулює відносини між людьми та сприяє утриманню

єдності в різних спільнотах [6]. Звичайі відображають узагальнений історичний досвід та містять у собі елементи творення майбутнього. Це стереотипна форма соціальної регуляції людської поведінки, яка постійно відтворюється в певних обставинах. Це типовий шаблон поведінки, загальний та звичний стиль дій і способу життя, який постійно відтворюється в конкретному суспільстві або соціальній групі, є необхідним та звичним для її суб'єктів [6]. Звичайі становлять звичну складову побуту, є відділеними частинами ритуалів і обрядів, які можуть втратити свою первинну значущість. Вони асоціюються із повсякденними регуляторами поведінки у побуті, переходячи від свідомого рівня до звичної поведінки та діяльності [6]. Звичайі можуть включати загальноприйняті трудові навички, форми суспільно-політичної діяльності, сімейні взаємовідносини, релігійні обряди, громадські свята і інші аспекти [8]. Звичайі також можуть представляти собою норми, зокрема моральні, які, можливо, втратили свідомий характер або ніколи не мали його, але зберегли обов'язкове значення у побуті. Ці норми можуть трансформуватися в соціальні навички, які часто стають такими активованими, що їх виконання стає механічним, напівавтоматичним і загальним для всіх [6].

Термін «звичай» часто вживають як синонім до понять «традиція» і «обряд». У відмінну від традиції, звичай обмежений певними аспектами суспільного життя і є проявом беззаперечного відтворення моделей минулого.

Звичайі не існують ізольовано, а є втіленням світосприймання, світогляду та взаємин між окремими особами. Ці взаємини та світогляд напряду впливають на духовну культуру конкретного народу, що, в свою чергу, впливає на розвиток народної творчості. Тому народна творчість нерозривно пов'язана зі звичаями народу. Звичайі є тими ознаками, за якими можна визначити народ не лише в сучасному, а й у його історичному минулому [7].

Отже, в цьому розділі необхідно розкрити звичаї, обряди, традиції народу в регіональному аспекті. І особливо на ті, що тісно пов'язані із хореографічним мистецтвом або руховими діями.

3. Традиційні музичні інструменти країн світу (відомі композитори і композиції за наявності).

Хореографічне мистецтво будь-якого народу тісно пов'язане із фольклором. Тому нерідкість, що традиційні танці виконуються під пісенний фольклор, музичний супровід, у якого не має автора (композитора), бо ця музика була створена народом. Але, є деякі країни, в яких було створено або інтерпретовано музику, саме, для певного танцю, певним автором (композитором).

В цьому розділі необхідно дати характеристику традиційним національним музичним інструментам, аналіз музичної композиції: темп, ритм, динаміку тощо виконання композиції. Якщо в музичного твору є композитор, необхідно висвітлити життєвий і творчий шлях митця.

4. Національні танці країн світу.

Цей пункт плану тісно пов'язаний із попередніми пунктами. Кожній національності притаманні свої звичаї, обряди, традиції, хореографічне мистецтво не є виключенням. В ньому відображується побут народу, місцевість проживання, історичні події тощо. Необхідно надати характеристику і аналіз традиційних танців народу в регіональному контексті: характерні рухи, лексичні та методичні особливості виконання рухів, манера виконання рухів, образи притаманні тій чи іншій місцевості, роль реквізиту (якщо є використання такого) у хореографічній композиції, характеристика малюнків хореографічної композиції, драматургія.

5. Національний костюм (за регіональним аспектом).

Традиційний національний одяг кожного народу самобутній і неповторний. В залежності від географічного положення, територіального розміру країни, історичних подій, із плином часу та багатьох інших

факторів, національний одяг, як сценічний костюм має власну багатогранність і може бути видозміненим.

Цей розділ слід розглядати, умовно розділивши його на дві частини: характеристика жіночого вбрання та характеристика чоловічого вбрання.

За таким загальним описом жіночий одяг складається: головний убір, зачіска, натільний одяг або сорочка (може бути плаття, сукня), верхній одяг або тулуп (кожух, покривало за наявності), пояс, фартух (за наявності), шкарпетки (за наявності), взуття, прикраси, орнамент вишивки (за наявності).

В свою чергу чоловічий одяг складається: головний убір, зачіска, натільний одяг або сорочка, верхній одяг або тулуп (кожух, покривало за наявності), штани, пояс, шкарпетки (за наявності), взуття, прикраси, орнамент вишивки (за наявності).

6. Професійні, національні та відомі хореографічні колективи ХХ – ХХІ століття.

У цьому пункті плану необхідно висвітлити діяльність національних, професійних, відомих усьому світові хореографічних колективів. Вказати рік заснування, засновників, керівників, учасників, репертуар, гастрольну діяльність, програму діяльності та перспективи на майбутню діяльність колективу. Все це необхідно розглядати, дотримуючись хронологічної послідовності.

У висновках автор реферату підбиває підсумки роботи та описує результати власної самостійної діяльності.

До списку літератури додають джерела, які автор реферату використав для написання роботи. Важливо пам'ятати, що до списку літератури варто додавати не лише ті дослідження, що цитувалися у роботі, а й ті, які автор використав для підготовки тексту реферату, навіть якщо вони не увійшли до змісту основної частини.

В кінці реферату обов'язково має бути список використаних джерел, яку автор реферату використав для написання роботи. Список повинен бути оформлений за всіма вимогами до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року, набув чинності 28.09.2017 року Стаття 42 академічна доброчесність [2].

Приклад оформлення бібліографічного опису знаходиться у списку використаних джерел із урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 можна знайти у Наказі Херсонського державного університету від 09.10.2020 №953 - Д Положення про кваліфікаційну роботу [4].

В рефераті також можуть бути представлені додатки у вигляді: карти географічного положення країни, картинок атрибутів звичаїв та обрядів, національних музичних інструментів, костюмів та їх елементів, нотний матеріал музичних композицій, фото відомих митців, артистів, виконавців, ансамблів, колективів тощо. Кожен додаток повинен бути на окремій сторінці та названий великими літерами латиниці.

2. Зошит із методики виконання рухів народно-сценічного танцю.

Окремим видом самостійної роботи здобувачів дисципліни «Народно-сценічний танець» виступає зошит із методики виконання рухів народно-сценічного танцю. Він оформлюється за певними критеріями і обов'язковим посиланням на мистецьку наукову літературу: підручники, статті, методичні рекомендації та ін.

Розпис методики виконання руху має наступний зміст:

1) *Назва руху та групи до якої має відношення цей рух.*

Приклад: Rond de jambe par terre – обертальні та коло обертальні рухи.

2) *Цільова спрямованість виконання руху.* В цьому розділі необхідно окреслити розвиток рухливості гомілково-ступневих, колінних,

тазостегнових суглобів, сили, еластичності м'язів ніг, гнучкості, розвиток стійкості, розвиток танцювального кроку, висоти стрибка, розвиток вестибулярного апарату тощо.

Приклад: Plie. Demi et grand plie – група рухів на присідання. Виконується для розвитку рухливості колінних суглобів, гомілково-ступневих і тазостегнових, розвиває силу та еластичність м'язів ніг.

3) *Музичний супровід.* В цьому розділі необхідно вказати музичну основу виконання руху, тобто музичну композицію або твір. На заняттях народно-сценічного танцю частіше за все використовується народна музика (музика, яка не має автора). Бувають випадки, коли в музичному оформленні заняття використовують музичні твори, що були створені композиторами. В цьому випадку необхідно вказати композитора та назву композиції.

Приклад:

1. Каблучний battement – виконується у характері польського танцю «Оберек»;

2. Adajio. Battement developpe. Фредерик Шопен «Хвилинний вальс».

Також у цьому розділі необхідно вказати музичний розмір композиції за якою виконується рух. На заняттях народно-сценічного танцю зазвичай використовують 2/4, $\frac{3}{4}$, 4/4 музичні розміри, інколи 6/8. Взагалі, вибір музичного супроводу виконання руху залежить від теми семестру і національності, хореографічної культури, яку вивчають здобувачі.

4) *Вихідне положення.* Обов'язковим є вказання вихідного положення виконавця, оскільки елементарні рухи вивчаються не лише біля опори, а й на середині зали. На початковому курсі опанування дисципліни «Народно-сценічний танець» вихідним положенням танцівника до виконання рухів біля опори може бути перша, третя або п'ята позиції ніг обличчям до опори, руки у підготовчому положенні (опущені руки вздовж тулуба із дотягнутими долонями або зібраними руками в кулачки), голова en face -

прямо. На старших курсах вихідним положенням може бути розташування танцівника однією рукою за опору, інша знаходиться у підготовчому положенні (опущені руки вздовж тулуба із дотягнутими долонями або зібраними руками в кулачки) або на талії (долоня пряма або зібрана в кулачок), перша, третя або п'ята позиції ніг, голова повернута до центру танцювальної зали. Вихідне положення до рухів, що вивчаються на середині зали, аналогічне вихідному положенню біля опори на старших курсах. Обидві руки розташовуються у підготовчому положенні. Вихідне положення до виконання руху на середині зали однакове, не залежно від розташування виконання в танцювальній залі, рух виконуватиметься на місці чи в просуванні.

Приклад: Вихідне положення: п'ята позиція ніг обличчям до опори, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, опущені вздовж тулуба, долоні в кулачках, голова en face – прямо.

5) *Вступ.* Деколи має назву Preparation. Вступ до виконання вправи виконується під музичний супровід і займає певну кількість тактів, від 4 до 16. Це залежить від року опанування дисципліни «Народно-сценічний танець». В перший рік навчання до вступу можуть входити покладання рук на опору, підняття п'ятки ноги, що стоїть позаду, відкривання ноги до сторони, вперед, назад прийомом *battement tendu*, підніманням ноги у положення *sur le cou-de-pied*.

На другий рік навчання рухи ногами повторюються, а рухи рук та голови додаються: виконується академічне відкривання рук, що супроводжується рухами та нахилами голови (руки із підготовчого положення закриваються на талію, потім відкриваються у другу позицію через першу, і закриваються знов на талію через першу позицію).

На старших курсах вступ вже має танцювальний характер. Це може бути маленька танцювальна комбінація (не більше 16 тактів, щоб не перенавантажувати танцівника і все ж таки направити увагу на цільове

відпрацювання основних рухів), до якої повинні входити основні кроки та рухи національного танцю запропонованої країни, вивчення хореографічної культури якої є темою семестру.

Отже, дисципліна «Народно-сценічного танцю» направлена на «розтанцювання», а саме, підготовку виконавців, опанування стилю і манери національних особливостей виконання рухів.

На старших курсах вправи біля опори побудовані, в манері національних танців різних країн своїй більшості.

Підготовка роботи зі здобувачами на середині зали поділяється на декілька етапів: відпрацювання окремих рухів, на кшталт, основного ходу чи руху якогось танцю, вступ передбачає академічний preparation. Коли мова йде про етюдну роботу, то зазвичай вступом вважають певний музичний фрагмент, під який непередбачено виконання рухів або максимум поява танцівників у танцювальному просторі, використовуючи при цьому мінімум рухів (біг, кружляння, бігунці, припадання, упадання та інше).

Розписуючи вступ до виконання руху, обов'язково необхідно вказати кількість тактів, що займає виконання вступу та розписати сам вступ за тактами.

Приклад: Рух відпрацьовується або вивчається однією рукою за опору. Музичний розмір 2/4

Вступ (8 тактів):

1-2 такти – пауза;

3 такт – рука із підготовчого положення підводиться у першу позицію рук, голова нахилена вбік до лівого плеча;

4 такт – рука закривається на талію рівними долонями, голова переводиться підборіддям до плеча робочої руки;

5 такт – рука відкривається у першу позицію, голова нахилена вбік до лівого плеча;

6 такт – рука відкривається в другу позицію, голова повертається підборіддям за рукою;

7 такт – рука закривається в першу позицію, голова нахилена вбік до лівого плеча;

8 такт – рука закривається на талію рівними долонями, голова переводиться підборіддям до плеча робочої руки, п'ятка ноги, що стоїть позаду підводиться вгору, тобто нога знаходиться на подушечці ступні.

б) *Методика виконання руху.* В цьому розділі необхідно розписати виконання самого руху за тактами.

Приклад: Battement tendu № 1. Ковзання носком по підлозі із виштовхуванням п'ятки опорної ноги. Музичний розмір 2/4.

1-й такт – п'ятку лівої ноги опустити на підлогу, виштовхнути праву ногу вбік на носок.

2-й такт – праву ногу закрити в третю позицію позаду лівої, водночас відокремити п'ятку лівої ноги від підлоги.

3-й такт – п'ятку лівої ноги опустити на підлогу, виштовхуючи праву ногу на носок убік.

4-й такт – праву ногу закрити в третю позицію спереду лівої, водночас відокремити п'ятку лівої ноги від підлоги.

Рух виконують «хрестом» по чотири рази в кожному напрямку [1].

3. Зошит із розпису комбінацій народно-сценічного танцю за тактами.

Зошит є продовженням практичної частини занять із народно-сценічного танцю. Виконуючи комбінації біля опори, здобувачі опановують комбіновані рухи, формуючи зошит із розпису комбінацій за тактами. Таким чином, здобувачі опановують термінологію народно-сценічного танцю.

Вправи біля опори орієнтовно виконуються в такій послідовності:

- вправи на присідання – plie;
- вправи на розвиток рухливості ступні – battement tendu № 1, battement tendu № 4, battement tendu № 2;
- battement tendu jete (маленькі кидки);
- каблучний battement (battement tendu № 3, battement tendu № 5);
- обертальні та колообертальні рухи – rond de jambe;
- battement fondu;
- pas tortille;
- вірьовочка;
- вправи на вистукування;
- вправи з ненапруженою (вільною) ступнею – flic-flac;
- вправи на розвиток рухливості ступні – battement tendu № 6, battement tendu № 7;
- м'яке відкривання ноги – battement developpe (або, так названа комбінація adajio);
- великі кидки – grand battement jete.

Це виступає орієнтовною послідовністю виконання комбінацій біля опори. Комбінації можуть бути створеними, як на окреме відпрацювання основного руху, так і у поєднанні із декількома основними рухами.

Наприклад, в комбінації можуть поєднуватися:

- battement tendu № 1, battement tendu № 4, battement tendu № 2;
- flic-flac із вистукуванням;
- battement tendu № 3, battement tendu № 5 з battement tendu № 6, battement tendu № 7 та інші.

Оформлення зошиту:

1. *Назва комбінації.* Оскільки в одну комбінацію може входити декілька основних рухів, тому необхідно вказувати ті рухи, які в комбінації відпрацьовуються.

Приклад: комбінація на розвиток рухливості ступні (battement tendu № 4, battement tendu jete)

2. *Цільова спрямованість виконання комбінації.* В цьому розділі необхідно окреслити розвиток рухливості гомілково-ступневих, колінних, тазостегнових суглобів та м'язів ступні, сили, еластичності м'язів ніг, гнучкості, розвиток стійкості, розвиток танцювального кроку, висоти стрибка, розвиток вестибулярного апарату, розвитку танцювальності та ін.

Приклад: Plie. Demi et grand plie – група рухів на присідання. Виконується для розвитку м'якості, еластичності, рухливості колінних суглобів, гомілково-ступневих і тазостегнових, розвиває силу та еластичність м'язів ніг, сприяє розвитку висоти стрибка.

3. *Музичний супровід.* Цей розділ не відрізняється від пункту плану зошита із методики виконання руху. Необхідно вказати назву музичної основи, ім'я та прізвище композитора (за наявності), музичний розмір твору.

4. *Вихідне положення.* Обов'язковим є вказання вихідного положення виконавця, оскільки це початкова точка і початкове положення тіла танцівника для виконання комбінації. І певним чином це дисциплінує танцівників. Цей пункт плану також співпадає із пунктом плану про вихідне положення зошиту методики виконання рухів.

Приклад: Вихідне положення: п'ята позиція ніг, права нога попереду, одна рука на опорі, інша рука у підготовчому положенні, опущена вздовж тулуба, долоня кулачком, голова повернута до плеча робочої руки.

5. *Вступ.* Вступ до виконання вправи виконується під музичний супровід і займає певну кількість тактів. Це залежить від року опанування дисципліни «Народно-сценічний танець» і від створеної комбінації викладачем для здобувачів певного року навчання. До вступу комбінації може бути створена танцювальна комбінація характерна тому танцю, на основі якого побудована комбінація. Розписуючи вступ до виконання руху,

обов'язково необхідно вказати кількість тактів, що займає виконання вступу, а також розписати сам вступ за тактами.

Приклад: італійський танець «Тарантелла», музичний розмір 2/4.

Вступ (4 такти):

1 такт – pas de bouree у plie на високих півпальцях із випадом вбік і винесенням ноги на каблук від опори;

2 такт – pas de bouree у plie на високих півпальцях із випадом вбік і винесенням ноги на каблук до опори;

3-4 такти – біг навколо себе із занесенням ніг назад та закінченням у п'яту позицію ніг на plie, права нога попереду, п'ятка лівої ноги відокремлена від підлоги.

6. *Методика виконання комбінації.* В цьому розділі необхідно розписати виконання комбінації за тактами.

Приклад: комбінація на розвиток рухливості ступні (battement tendu № 1, battement tendu № 4, battement tendu № 2), у характері іспанського танцю, музичний розмір $\frac{3}{4}$

Комбінація (16 тактів):

1 такт – battement tendu № 4 вперед в ерауlement efface від опори, рука із талії опускається у підготовче положення з розвернутою долонею на зовні, потім через другу позицію переводиться у третю з розвернутою долонею на зовні та через першу позицію закривається на талію. Голова повернута до плеча робочої руки.

2 такт – «гойдалочка» за п'ятою позицією ніг (почергова зміна п'яток) зі зміною в ерауlement efface до опори. Рука на талії. Голова повернута до плеча робочої руки.

3 такт – повторити рухи 1 такту ногою у напрямку назад. Рухи рук та голови теж повторюються.

4 такт – повторити рухи 2 такту. Тобто повернутися в положення ерауlement efface від опори.

5 такт – *battement tendu* № 2 в *epaulement ecarte* назад із завершенням в *pas tombe* без просування. Рука з талії через другу та третю позиції забирається до опорного плеча.

6 такт – крок вперед та удар «молоточок» та крок *pas tombe* назад із ногою на 45°. Рука та голова зберігають своє положення.

7 такт – *flac* з поворотом *fouete en dedans* на ½ кола та завертанням ноги назад. Руки підхоплюються на талію.

8 такт – прямий удар лівою ногою по п'ятій позиції ніг, завершуючи лівою ногою на півпалець. Руки та голова зберігають положення.

9 такт – подвійний удар «молоточок» правою ногою в п'яту позицію ніг та четверту паралельну позицію ніг. Руки та голова зберігають положення.

10 такт – вийти у положення *rasse* за паралельної позицією лівою ногою спиною до опори. Руки зберігають положення. Голова *en face*.

11 такт – *battement tendu* № 1 з «гойдалочкою» по шостій позиції ніг та зміною положення тіла на ¼ кола (тобто ці рухи *en tournent*). Руки та голова зберігають положення.

12 такт – повторити рухи 11 такту. Положення тіла обличчям до опори.

13 такт – повторити рухи 11 такту. Положення тіла ніби із лівої ноги.

14 такт – повторити рухи 11 такту. Без зміни положення тіла.

15 такт – крок вперед лівою ногою та удар «молоточок» та крок *pas tombe* назад із ногою на 45°. Рука та голова зберігають своє положення.

16 такт – *demi rond en dehors* на 45° на *plie* та поворот *soutenue* на 360°.

Уся комбінація повторюється із лівої ноги.

7. *Помилки та їх усунення.* В цьому розділі необхідно вказати можливі допустимі помилки при виконанні комбінації та варіанти їх вирішення та методичні правила усунення.

Приклад: При виконанні комбінації на розвиток рухливості ступні (battement tendu № 1, battement tendu № 4, battement tendu № 2) можуть виникнути такі помилки:

- при виконанні будь-якого різновиду battement tendu рівень корпусу танцівника може стрибати, так би мовити «ресорити», щоб запобігти цьому, необхідно при закриванні робочої ноги у позицію скоріше ставити п'ятку робочої ноги на підлогу і втягувати ногу у позицію. Бо ефект «ресорювання» з'являється у наслідок закривання робочої ноги через півпальці;

- при виконанні «гойдалочки» необхідно слідкувати за тим, щоб цей рух відбувався через півпальці;

- виконуючи удари «молоточки» необхідно слідкувати за тим, щоб нога відскакувала від підлоги, а не залишалась на ній;

- виконуючи fias із поворотом fouete en dedans на $\frac{1}{2}$ кола та завертанням ноги назад треба прослідкувати, щоб цей поворот відбувся через мазок, власне fias, та завершився на високому півпальці;

- прямий удар необхідно виконувати усією ступнею ноги;

- у виконанні положення passe за паралельної позицією необхідно витримувати висоту ноги - робоча нога знаходиться біля коліна опорної ноги;

- виконуючи demi rond en dehors на 45° на plie необхідно слідкувати за тим, щоб нога проходила на одному рівні, не понижуючись;

- щоб без помилок виконати поворот soutenu на 360° необхідно утримувати центр ваги на нозі, що на початку руху знаходилась попереду.

ВИСНОВКИ

Методичні вказівки і рекомендації до написання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія створено, для того, щоб допомогти студентській спільноті підготувати самостійну роботу, яка входить до форми семестрового контролю із дисципліни «Народно-сценічний танець». Виконання такого виду наукової роботи дає змогу здобувачам зробити огляд запропонованих

тем, проблематику та опанувати термінологію, поняття лексики народно-сценічного танцю.

Такий формат самостійної роботи, не лише під час війни, допоможе самостійно відпрацювати навички збору, аналізу, синтезу, упорядкування та укладання великої кількості інформації, опанувати методика виконання рухів та складання їх у комбінації та етюди, навчить розумінню основам музичної грамотності, розкладу танцювальних рухів на музичну основу, опановувати манеру та характер виконання як вправ, так і окремих рухів.

Для певної системи виконання самостійної роботи надаються приклади виконання цієї роботи, що допоможе здобувачам зорієнтуватися на головних аспектах дослідження та опанування навчального матеріалу, який обумовлений програмним навантаженням. Реферат та зошити, як вид самостійної роботи, допоможуть здобувачам створювати власні хореографічні постановки із народно-сценічного танцю, в яких можуть бути відтворені звичаї, обряди, костюми, музика та музичні інструменти, а також хореографічна лексика, що притаманна певному народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зайцев Є., Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю - Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I - IV рівнів акредитації. Видання друге, доопрацьоване і доповнене. Вінниця, 2007. С. 47-48.
2. Закон України від 05.09.2017 № 2145 - VIII “Про освіту”. URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
3. Кучін Я. Г. Трудові традиції та ментальні особливості українського народу у філософському контексті [Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.]. / ТЕЗИ XXXIV науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету. Т.1, 16-18 березня 2009 р., Житомир: ЖДТУ. URL: https://eprints.zu.edu.ua/6152/1/kuchin_zdtu.pdf
4. Наказ Херсонського державного університету від 09.10.2020 №953 - Д Положення про кваліфікаційну роботу. URL: <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx>
5. Словник української мови: Том третій / Редкол. І. К. Білодід та ін., редактори тому: Г. М. Гнатюк, Т. К. Черторизька К.: Наукова думка, 1972. 477 с.
6. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416с.
7. Українські звичаї та обряди. URL://lib.if.ua/news/1352104342.html
8. Хамітов Н. Звичай // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. С. 222, С. 742.
9. Що таке реферат та як його написати? URL: <https://buki.com.ua/news/yak-napysaty-referat/>

*Методичні вказівки і рекомендації до написання самостійної роботи для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія*

Інна Валеріївна Білоусенко

НАРОДНО-СЦЕНІЧНИЙ ТАНЕЦЬ

**Методичні вказівки і рекомендації до написання самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія**